

**Корпоративдик
Ниет Жөнүндө
Билдирүү**

2024-2026

Декабрь 2023

Корпоративдик Ниеттер Жөнүндө Билдирүү

"Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик Өнүктүрүү Бангы" ААК

"Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик Өнүктүрүү Бангы" ААКсынын корпоративдик ниеттери жөнүндө билдирүүсү Кыргыз Республикасынын "Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик банкы жөнүндө" Мыйзамынын 21-беренесине ылайык даярдалган, 2023-жылдын 23-ноябрындагы Директорлор кеңешинин чечими менен бекитилген жана 2023-жылдын 20-декабрындагы акционерлердин жалпы жыйынынын чечими менен бекитилген.

Банк жөнүндө

"Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкы" (мындан кийинки Банк) ААКсы 2022-жылдын 31-майындагы Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин по 286 резолюциясынын негизинде түзүлгөн. Ыйгарым укуктуу капиталды төлөө жана акцияларды түзүүчү эмиссияны каттоо боюнча тийиштүү жол-жоболорду ишке ашырууну эске алуу менен, банк иш жүзүндө 2023-жылдын апрелинде иштей баштаган. Банктын ишмердүүлүгү "Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкы жөнүндө" атайын мыйзам менен, ошондой эле 2023-жылдын 9-октябрындагы Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин №533 токтому менен бекитилген "Кыргыз Республикасынын мамлекеттик банкты өнүктүрүү" ААКсынын ишмердүүлүгүн жөнгө салуу жөнүндө Жобо менен жөнгө салынат.

Банктын акционери-Кыргыз Республикасынын Министрлер кабинети. 2023-жылдын 1-декабрына карата банктын ыйгарым укуктуу капиталы 16,8 миллиард сомду түзөт.

Банк-негизги максаты Кыргыз Республикасынын экономикасын диверсификациялоо жана стимулдаштыруу болгон адистештирилген өнүктүрүү финансылык мекемеси.

Банктын артыкчылыктуу милдеттери:

- 1) экономикадагы структуралык өзгөрүүлөрдү стимулдаштыруу;
- 2) өнөр жай инфраструктурасын калыбына келтирүү жана өнүктүрүү;
- 3) экономиканын экспортко багытталган өндүрүш секторун түзүү;
- 4) экономиканын байланышкан тармактарына көбөйтүү таасири;
- 5) региондордо бизнес жана инвестициялык ишмердүүлүктүн өсүшүн илгерилетүү;
- 6) региондордун экономикалык өнүгүүсүн тегиздөө;
- 7) орто жана узак мөөнөттүү негизде кредиттик ресурстарга экономикалык уюмдардын жеткиликтүүлүгүн камсыз кылуу;
- 8) ички ишканаларды өнүктүрүүгө инвестицияларды стимулдаштыруу
- 9) насыя берүү жана долбоорду ишке ашыруу процесстерин башкаруунун, баалоонун жана контролдоонун заманбап ыкмаларын киргизүү.

Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык, Банк көз карандысыздыкка кепилдик берет, белгиленген ыйгарым укуктардын чегинде өз ишмердүүлүгүн өз алдынча уюштурат жана жүзөгө ашырат, ал эми мамлекеттик органдарга жана алардын

кызматкерлерине Кыргыз Республикасынын мыйзам актыларында каралган учурлардан башка учурларда банктын ишине кийлигишүүгө тыюу салынат.

Өзгөчө статуска ээ болгон Банк өзүнүн ишмердүүлүгүн Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия албай жүргүзөт. Ошол эле учурда, Банк, 3 ченемдик укуктук актылар менен түзүлгөн жөнгө салуу механизмдери бар финансылык мекеме болгондуктан, бардык экономикалык стандарттарга жана талаптарга жооп берет. Банкта бухгалтердик эсеп жана отчеттуулук эл аралык бухгалтердик эсеп жана отчеттуулук стандарттарына ылайык жүргүзүлөт, ал жыл сайын Эл аралык деңгээлде таанылган аудит уюму тарабынан жүргүзүлгөн банктын көз карандысыз тышкы аудити менен тастыкталат.

Жалпы активдерге карата өздүк капиталдын катышы Мыйзамдын талаптарына ылайык 6,0% же андан жогору деңгээлде сакталат.

Банк Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине отчеттуулуктун төмөнкү түрлөрүн берет:

- Банктын иши жөнүндө жылдык отчет,
- Банктын иши жөнүндө кварталдык отчеттор,
- Кыргыз Республикасынын Министрлер кабинетинин тарабынан белгиленген аткаруу талаптарынын стандарттары боюнча кварталдык отчеттор,
- зарыл болсо, отчеттуулуктун башка түрлөрү.

Пайда табуу банктын ишмердүүлүгүнүн негизги максаты эмес экендигин белгилей кетүү керек, бирок банк операциялык жана капиталдык чыгымдарды жабуу жана мыйзамдуу максаттарына жетүү мүмкүнчүлүктөрүн түзүү үчүн каржылык жактан туруктуу болушу керек. Демек, банктын дивидендик саясатынын негизги принциби, жаңы түзүлгөн уюм катары, андан ары калыптандыруу жана өнүктүрүү үчүн жетиштүү каражатты талап кылат, банктын таза пайдасынын көпчүлүгүн анын карамагында сактоо болот. Бул жагынан алганда, банк Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык таза пайданын 25,0% өлчөмүндө дивиденддерди төлөөнү пландаштырууда.

Банктын макроэкономикалык обзору, максаттары жана милдеттери

2022-жылдын аягында Кыргыз Республикасында реалдуу ИДПнын өсүү темпи 7,0% түзгөн, 2023 - жылдын январь-октябрында-4,5%, абсолюттук мааниде өлкөнүн ички дүң продуктусу (ИДП) 919,2 миллиард сомду түзгөн, негизги өнөктөш өлкөлөргө (Россия, Белоруссия) каршы санкциялардын кесепеттерине карабастан, валюта рыногундагы кырдаал глобалдык баалардын өсүшү жана логистикалык жеткирүү чынжырларындагы көйгөйлөр. Бул факторлор ошондой эле инфляциянын өсүшүн чагылдырат, ал 2023-жылдын октябрь айында 9,2% түзгөн, ал жылдын аягына чейин 10,1% геач жетет деп күтүлүүдө. 2024, 2025 жана 2026-жылдары инфляциянын бир аз жогорулашы 10,0%, 10,6% жана 11,0% деп болжолдонууда. Экономиканын өсүшү товар өндүрүү тармактары, тейлөө сектору жана продукцияга салыктар менен камсыздалат. 2023-жылдын аягына чейин күтүлгөн ИДП 1,078.7 миллиард сомду же өткөн жылга салыштырмалуу 4,5% өсүшкө жетиши керек, ал эми 2024, 2025 жана 2026-жылдары өсүш 5,0%, 4,7% жана 4,3% деп болжолдонууда.

Капиталдын агып кетишинен, Россияда экономикалык өсүшүнүн төмөндүгүнөн, эмитенттүүлүктүн төмөндөшүнөн, Жумуш коопсуздугунун жоктугунан, иштеп жаткан жарандарды катуу колдонуу коркунучунан, ошондой эле соода жана ички экономикалык ишмердүүлүккө олуттуу таасир эте турган кыргыз жарандарына каршы экинчи санкциялардын киргизилишинен улам, келечек белгисиздикке жана терс тобокелдиктерге дуушар болууда.

Жалпысынан, эл аралык финансылык уюмдар 2023-2024-жылдары дүйнөлүк экономиканын 2,8-3,0% то төмөндөшүн болжолдошот. Үч негизги экономика болуп саналат Америка Кошмо Штаттары, Кытай жана Европа бир эле учурда жайлап баратат, жана дүйнө жүзү боюнча инфляция жогору бойдон калууда, аны ооздуктоо үчүн борбордук банктар акча-кредит саясатын күчөтүп жатышат. Демек, банктар каржылоону азайтууга мажбур болушат, бул өндүрүштү кыскартууга алып келет. Дүйнөлүк Банктын (мындан ары - дүйнөлүк банк) маалыматы боюнча, 2023-2024-жылдары өнүгүп келе жаткан экономикаларга жалпы инвестиция 3,5% бу өсөт, бул акыркы эки он жылдыктагы орточо өсүү темпинин жарымынан ашыгы. Карыздын оордугунун жогорулашы жана инвестициялардын агымынын азайышынын натыйжасында, бул өлкөлөрдө дүйнөлүк экономикалык өсүш узак убакытка созулат деп күтүлүүдө.

Жогоруда эске алуу менен, Банктын максаттары жана ролу өлкөнүн экономикасынын оң өсүү темпин сактоо, анын потенциалын жогорулатуу, ошондой эле тышкы экономикалык шоктордун таасирин азайтуу жана башка терс кесепеттерге туруштук берүү үчүн өзгөчө мааниге ээ.

Банк өзүнүн уставдык максаттарынын алкагында негизги программалык документтерге ылайык мамлекеттик инвестициялык саясатты ишке ашырууга активдүү катышууну пландаштырууда:

- 2026-жылга чейин Кыргыз Республикасынын Улуттук өнүктүрүү программасы,
- 2021-2025-жылдарга карата Кыргыз Республикасынын Банктык эмес финансылык рыногун өнүктүрүү стратегиясы,
- 2026-жылга чейин Кыргыз Республикасынын бизнес өнүктүрүү программалары,
- 2018-2040-жылдарга Кыргыз Республикасынын Улуттук өнүктүрүү стратегиясы

2023-жылы Банктын иши анын ишмердүүлүгүн түзүүгө жана институционалдаштырууга, анын ичинде ченемдик базаны даярдоого жана бекитүүгө, ички бизнес процесстерин түзүүгө, өнөктөш банктар, өнүктүрүү институттары менен мамилелерди түзүүгө, ошондой эле долбоорлорду каржылоо принциптерин жана эрежелерин түзүүгө багытталган.

Банктын стратегиялык максаттарынын бири-тышкы жана ички ресурстарды тартуу менен өлкөнүн экономикасына инвестицияларды көбөйтүү. Көз карандысыздыктын тарыхында Кыргыз Республикасындагы инвестициялык климаттын өнүгүшүнө Ички жана тышкы шоктор олуттуу таасир эткен.

Өлкөнүн экономикасынын өсүү тенденциясын сактап, 2024-жылы инвестицияларга болгон муктаждык 163,0 миллиард сомдон ашат (Кыргыз Республикасынын 2026-жылга чейин бекитилген Улуттук өнүктүрүү программасына ылайык) жана Банктын пландаштырылган насыя портфелине кошкон салымынын үлүшү 6,0% түзөт. 2024-2026-жылдары инвестицияларга болгон муктаждык 575,0 миллиард сомдон ашат жана Банктын салымынын үлүшү пландаштырылган насыя портфели менен орто эсеп менен 5,0% түзөт, "Альфа Телеком" ААКсына инвестицияларды эске алуу менен – болжол менен 8,0%.

2023-жылы банк Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин ички документтеринде жана стратегиялык программалык документтеринде көрсөтүлгөн экономиканын ар кайсы тармактарындагы жеке долбоорлорду каржылай баштаган. 2024-2026-жылдары Банк төмөнкү тармактардагы долбоорлорду каржылоону көздөйт:

- Өнөр жай,
- Чийки заттарды казып алуу жана иштетүү,
- Жашыл каржылоо,

- Бул технологиялар, электрондук соода,
- Транспорт жана логистика,
- ж. б.

Мыйзамдуу максаттарына жана максаттарына жетүү үчүн банк бул тармактарда долбоорлорду каржылоого (анын ичинде өздүк капиталга катышууга) көңүл буруп, долбоорлорго артыкчылык берүүнү пландаштырууда:

- олуттуу социалдык-экономикалык таасири менен,
- өндүрүштүк инфраструктураны көбөйтүү/модернизациялоо менен,
- экспортко багытталган өндүрүш сектору
- кошумча нарк,
- импортту алмаштыруу үчүн жогорку Потенциал менен,

Жалпысынан алганда, бул долбоорлор региондордун өнүгүшүнө салым кошот.

2026-жылга чейин банк өлкөнүн өнүгүүсүнүн негизги финансылык институттарынын биринин позициясын ээлеп алууну көздөйт. Бул банктын максаттарына пландаштырылган жетишүү, тышкы факторлордун жагымдуу таасири, ошондой эле тышкы жана ички капиталды натыйжалуу тартуу жана пайдалануу менен амбициялуу, бирок ишке ашырыла турган милдет.

Банк өзүнүн ишмердүүлүгүндө туруктуу өнүгүү принциптерин сактоого, корпоративдик башкаруунун, насыя берүүнүн, тобокелдиктерди башкаруунун ж.б. мыкты тажрыйбаларын ишке ашырууга жана колдонууга ниеттенүүдө.

Максаттарына жана милдеттерине жетүү үчүн Банк өзүнүн ишмердүүлүгүнүн төмөнкү стратегиялык багыттарын белгиледи:

1. Экономикалык өнүгүүнү жана диверсификацияны илгерилетүү,
2. Институционалдык өнүгүү,
3. Банктын ички потенциалын өнүктүрүү.

I. Экономикалык өнүгүүнү жана диверсификацияны илгерилетүү:

Банк бул багытта төмөнкү иш-чараларды жүргүзүүнү пландаштырууда.:

1. Экономиканын артыкчылыктуу секторлорундагы долбоорлорду мындай кредиттик продуктулар аркылуу каржылоо:

- түз каржылоо,
- өнөктөш банктар аркылуу насыя берүү,
- биргелешип каржылоо,
- лизинг-туруктуу активдерди узартуу үчүн,
- факторинг-бизнес ликвиддүүлүгүн жогорулатуу үчүн,
- ж. б.

2. Экономиканын артыкчылыктуу тармактарындагы долбоорлорго инвестициялоо, жер астындагы жерди пайдалануу жана юридикалык жактардын катышуусун (капиталда) камтыган түз инвестицияларды башкаруу жана структуралоо куралын иштеп чыгуу.

Долбоорлорду каржылоо финансылык туруктуулукту камсыз кылуу, экономикалык ченемдик укуктук актыларды сактоо, ошондой эле тобокелдиктерди туура башкаруу тутумунун принциптери боюнча жүргүзүлөт. Банк өзүнүн кредиттик портфелин диверсификациялоону жана инвестициялык портфелин өнөр жай жана региондор боюнча аймактардын экономикалык өнүгүүсүнө ылайыкташтырууну пландаштырууда. 2026-жылга чейин Банк өзүнүн ишмердүүлүгүнө банктык жана финансылык ислам принциптерин акырындык менен киргизүүнү пландаштырууда.

3. Туруктуу өнүгүү жана жашыл каржылоо принциптерин ишке ашыруу. Туруктуу өнүгүү үчүн каржылоо экономикалык иш-аракеттерге жана долбоорлорго узак мөөнөттүү инвестицияларды көбөйтүү максатында экологиялык, социалдык, башкаруу көйгөйлөрүн жана тобокелдиктерди эске алат. Өз кезегинде, жашыл каржылоо бир жагынан климаттык жана экологиялык көйгөйлөрдү чечүү үчүн каражаттарды тартууну жана топтоону, экинчи жагынан климатка жана айлана-чөйрөгө байланыштуу финансылык тобокелдиктерди башкарууну жакшыртууну камтыйт.

4. Системалуу иштеп чыгуу жана инновациялык чечимдерди колдонуу менен жогорку сапаттагы кызматтар менен мамлекеттик телекоммуникация оператору катары Alfa Telecom ААКнын (мындан ары компания деп аталат) туунду компаниясынын позициясын бекемдөө. Байланыш жана байланыш жаатындагы улуттук коопсуздукту камсыз кылуу максатында компания мамлекеттик менчикте кала берет. Ошол эле учурда, банк, негизги акционер катары, санариптик кызматтарга жетүүнү санариптештирүү жана жакшыртуу боюнча мамлекеттик демилгелерди колдоо үчүн Кыргыз Республикасынын стратегиялык жана программалык документтерин ишке ашырууда санариптик өнүктүрүү министрлиги менен активдүү кызматташат.

Дивиденд саясатына тең салмактуу мамиле пландаштырылууда, анда компаниянын негизги пайдасы бизнести өнүктүрүүгө жана кеңейтүүгө жумшалат, калган каражаттар дивиденд катары топтолот. Бул компанияга өнүгүү максаттарына жетүүгө, финансылык туруктуулукту сактап, атаандаштык артыкчылыктарын бекемдөөгө жана орто мөөнөттө негизги көрсөткүчтөрдө алдыңкы орунду ээлөөгө мүмкүндүк берет.

II. Иституционалдык өнүгүү

Банктын мамлекеттик өнүктүрүү мекемеси катары андан аркы потенциалын өнүктүрүү жана куруу максатында төмөнкү иш-чараларды жүргүзүү пландаштырылууда:

1. Улуттук Жашыл Финансы Механизмин (УЖФМ) жана банк тарабынан көрсөтүлгөн Борбордук финансылык уюмду түзүү, ар кандай булактардан (бюджеттик, бюджеттик эмес, эл аралык уюмдар, жеке фонддор ж.б.) инвестицияларды топтоо жана башкаруу боюнча катчылык (УЖФМмин оператору) катары иш алып барат.) жана аларды жашыл долбоорлорго бөлүштүрүү. Бул банкка өзүнүн иш-аракеттерин мыйзамдуу жана глобалдык экологиялык максаттарга ылайык натыйжалуу шайкеш келтирүүгө жана айлана-чөйрөгө оң таасирин тийгизген кирешелүү долбоорлорго түздөн-түз каржылоого мүмкүндүк берет. Ошентип, банк узак мөөнөттүү келечекте Экологиялык жана экономикалык жактан пайдалуу боло турган, бирок тез киреше бере албаган долбоорлорду каржылай алат;

2. Эл аралык финансылык уюмдар менен кызматташуу жана өз ара аракеттенүү (Дүйнөлүк Банк, Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы, Азия Өнүктүрүү Банкы, КМШ өлкөлөрүнүн өнүктүрүү банктары, Европа, Азия ж.б.), өнүктүрүү уюмдары (Орус-Кыргыз Өнүктүрүү фонду, өзбек-кыргыз Өнүктүрүү фонду, Венгрия-Кыргыз Өнүктүрүү фонду, Азербайжан-Кыргыз Өнүктүрүү фонду, регионалдык фонддор, Кепилдик фонду, мамлекеттик камсыздандыруу компаниясы), банктар, фондулук биржалар, банктар аралык бирикмелер, ошондой эле мамлекеттик мекемелер (ММБФ, Финансы министрлиги, улуттук инвестициялык агенттик, Экономика жана соода министрлиги, Улуттук банк ж.б.) инвестицияларды тартуу, биргелешкен аракеттерди координациялоо, долбоорлорду биргелешип каржылоо, тажрыйба бөлүшүү, эл аралык экспертизаны тартуу жана жалпысынан банктын аракеттери жана ресурстары менен синергияга жетишүү;

3. Финансы рыногун координациялоо, фондулук рынокту өнүктүрүү, улуттук инвесторлор институтун түзүүнү жеңилдетүү, компанияларга Ипого мамлекеттин катышуусуна жардам берүү ж.б. үчүн институционалдык алкакты түзүү менен өлкөнүн инвестициялык жагымдуулугун жогорулатуу.;

4. Банк консалтинг тарабынан финансылык, инвестициялык жана аналитикалык кызматтарды көрсөтүү, изилдөө потенциалынын негизин түзүү, стратегиялык изилдөөлөр боюнча улуттук институт, экономикалык саясат изилдөө институту ж.б. менен өз ара аракеттенүү.

III. Банктын ички потенциалын өнүктүрүү

Стратегиялык максаттарды ишке ашырууну камсыз кылуу үчүн Банк өзүнүн ички финансылык башкаруу жөндөмүн чыңдоону, кызматтардын сапатын жана чечим кабыл алуу ылдамдыгын жогорулатууну, ЭКГ принциптерин ишке ашырууну, жөнгө салуучу базаны жана ички бизнес процесстерин, ошондой эле тобокелдиктерди башкарууну жана ички контролдоо тутумдарын жакшыртууну пландаштырууда.

2026-жылга чейин Банктын ишмердүүлүгүнүн социалдык-экономикалык жана интеграциялык таасири

Банктын 2023-2026-жылдардагы ишмердүүлүгүнүн жыйынтыгы боюнча, Банктын жалпы активдери 43,1 миллиард сом, берилген насыялардын жана инвестициялардын көлөмү-29,6 миллиард сом өсүшү күтүлүүдө. Ошол эле учурда, бул мезгил үчүн күтүлгөн натыйжа, алдын ала эсептөөлөргө ылайык, болушу керек:

- Банктан каржылоо алган юридикалык жактардын жалпы кирешеси-76,0 миллиард сомдон ашат,
- Каржылоону алган ишканаларда жаңы түзүлгөн жумуш орундарынын саны (анын ичинде кыйыр жана сезондук жумуш орундары) 10 000ден ашуун адамды түзөт,
- Банктын карыз алуучулары тарабынан Кыргыз Республикасынын бюджетине жөнөтүлгөн жалпы салык жана социалдык салымдар – 7,0 миллиард сомдон ашык.

Ошентип, банктын ишмердүүлүгү оң социалдык-экономикалык жана мультипликатордук таасирге ээ болот, жумуш менен камсыз кылуунун көбөйүшү, өлкөнүн бюджетине салыктын жана социалдык салымдардын алынышы, бизнес-уюмдардын экономикалык ишмердүүлүгү, Региондорду өнүктүрүү сыяктуу негизги Көрсөткүчтөргө таасир этет, ошондой эле тышкы экономикалык шоктордун таасирин азайтуу жана өлкөнүн экономикасынын башка терс экономикалык шокторго туруштук берүү жөндөмүн чыңдоо үчүн өбөлгөлөрдү түзөт.